

I

(Zakonodajni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2011/36/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 5. aprila 2011

o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 82(2) in člena 83(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

po posvetovanju z Odborom regij,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Trgovina z ljudmi je hudo kaznivo dejanje, ki je pogosto storjeno v okviru organiziranega kriminala, pomeni hudo kršitev temeljnih pravic in je izrecno prepovedano v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej je prednostna naloga Unije in držav članic.

(2) Ta direktiva je del celostnega ukrepanja proti trgovini z ljudmi, ki obsega tudi ukrepe, ki vključujejo tretje države,

kot je navedeno v dokumentu z naslovom „Dokument o ukrepih za krepitev zunanje razsežnosti Unije pri preprečevanju trgovine z ljudmi: v smeri globalnega ukrepanja EU proti trgovini z ljudmi“, ki jo je Svet odobril 30. novembra 2009. V tem smislu bi bilo treba ukrepe izvajati v tretjih državah, iz katerih žrtve izvirajo in v državah, v katere so bile premeščene, da bi izboljšali ozaveščenost, zmanjšali ranljivost, zagotovili podporo in pomoč žrtvam, obravnavali temeljne vzroke za trgovino z ljudmi in podprli te tretje države pri oblikovanju ustrezne zakonodaje na področju boja proti trgovini z ljudmi.

(3) Ta direktiva upošteva posebnost trgovine z ljudmi, vezano na spol, saj se z ženskami in moškimi pogosto trguje za različne namene. Tudi v ukrepih za pomoč in podporo bi zato morali ustrezno upoštevati to posebnost, vezano na spol. Spodbujevalni in zaviralni dejavniki se lahko razlikujejo glede na zadevne sektorje, kot je trgovina z ljudmi za spolno industrijo ali za izkoriščanje delovne sile na primer na gradbiščih, v kmetijstvu ali za služabništvo.

(4) Unija je zavezana preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter varstvu pravic žrtev trgovine z ljudmi. V ta namen sta bila sprejeta Okvirni sklep Sveta 2002/629/PNZ z dne 19. julija 2002 o boju proti trgovanju z ljudmi ⁽³⁾ in Načrt EU o najboljših praksah, standardih in postopkih za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi ⁽⁴⁾. Poleg tega stockholmski program - odprta in varna Evropa, ki služi državljanom in jih varuje ⁽⁵⁾, ki ga je sprejel Evropski svet, jasno določa, da je boj proti trgovini z ljudmi prednostna naloga. Treba bi bilo razmisliti še o drugih ukrepih, kot je spodbujanje razvoja splošnih skupnih kazalnikov Unije za odkrivanje žrtev trgovine z ljudmi, in sicer z izmenjavo najboljših praks med vsemi zadevnimi akterji, zlasti med javnimi in zasebnimi socialnimi storitvami.

⁽¹⁾ Mnenje z dne 21. oktobra 2010 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 14. decembra 2010 (še ni objavljeno v Uradnem listu in odločitev Sveta z dne 21. marca 2011.

⁽³⁾ UL L 203, 1.8.2002, str. 1.

⁽⁴⁾ UL C 311, 9.12.2005, str. 1.

⁽⁵⁾ UL C 115, 4.5.2010, str. 1.

- (5) Organi kazenskega pregona iz držav članic bi morali še naprej sodelovati, da bi se boj proti trgovini z ljudmi še okrepil. Zato sta nujna tesno čezmejno sodelovanje, med drugim tudi izmenjava informacij in najboljše prakse, ter vzdrževanje odprtega dialoga med policijskimi, pravosodnimi in finančnimi organi držav članic. Okrepljeno sodelovanje med Europolom in Eurojustom, vzpostavitev skupnih preiskovalnih enot in izvajanje Okvirnega sklepa Sveta 2009/948/PNZ z dne 30. novembra 2009 o preprečevanju in reševanju sporov o izvajanju pristojnosti v kazenskih postopkih ⁽¹⁾ bi morali pospešiti usklajevanje preiskav in kazenskega pregona, povezanega s trgovino z ljudmi.
- (6) Države članice bi morale spodbujati organizacije civilne družbe, med drugim tudi priznane in dejavne nevladne organizacije na tem področju, ki se ukvarjajo z žrtvami trgovine z ljudmi, ter s temi organizacijami tesno sodelovati, zlasti pri političnih pobudah, v kampanjah za obveščanje in ozaveščenost, v raziskovalnih in izobraževalnih programih, pri usposabljanju ter spremljanju in ocenjevanju učinka ukrepov zoper trgovino z ljudmi.
- (7) S to direktivo je sprejet integriran celosten in na človekovih pravicah temelječ pristop k boju proti trgovini z ljudmi, pri njenem izvajanju pa bi bilo treba upoštevati Direktivo Sveta 2004/81/ES z dne 29. aprila 2004 o dovoljenju za prebivanje za državljane tretjih držav, ki so žrtve trgovine z ljudmi ali so jim pomagali pri nezakoniti preselitvi in ki sodelujejo s pristojnimi organi ⁽²⁾ in Direktivo 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav ⁽³⁾. Glavni cilji te direktive so odločnejše preprečevanje in pregon kaznivih dejanj ter varstvo pravic žrtev. S to direktivo je sprejeto tudi kontekstualno razumevanje različnih oblik trgovine, njen namen je za posamezno obliko trgovine zagotoviti najbolj učinkovite ukrepe.
- (8) Otroci so bolj ranljivi kot odrasli, zato so v večji nevarnosti, da postanejo žrtve trgovine z ljudmi. Pri izvajanju te direktive se mora v skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 upoštevati zlasti koristi otroka.
- (9) Protokol Združenih narodov iz leta 2000 za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu, in Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi iz leta 2005 sta bistvena ukrepa v procesu krepitve mednarodnega sodelovanja v boju proti trgovini z ljudmi. Opozoriti bi bilo treba, da Konvencija Sveta Evrope vsebuje ocenjevalni mehanizem, ki ga sestavlja Skupina strokovnjakov za ukrepanje proti trgovini z ljudmi (GRETA) in odbor pogodbenic. Da bi se izognili podvajanju prizadevanj, bi bilo treba spodbujati usklajevanje med mednarodnimi organizacijami, pristojnimi za ukrepanje proti trgovanju z ljudmi.
- (10) Ta direktiva ne posega v načelo nevračanja v skladu s Konvencijo o statusu beguncev iz leta 1951 (Ženevska konvencija) in je v skladu členom 4 ter členom 19(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.
- (11) Zaradi upoštevanja nedavnega razvoja dogodkov na področju trgovine z ljudmi se v tej direktivi v primerjavi z Okvirnim sklepom 2002/629/PNZ trgovina z ljudmi pojmuje širše in so zato v njej vključene dodatne oblike izkoriščanja. V okviru te direktive bi bilo treba prisilno prosjačenje razumeti kot obliko prisilnega dela ali storitev, kakor so opredeljene v Konvenciji MOD št. 29 o prisilnem ali obveznem delu iz leta 1930. Izkoriščanje prosjačenja, tudi takega, kjer se za prosjačenje izrabljajo odvisne osebe, žrtve trgovine z ljudmi, zato spada v področje opredelitve trgovine z ljudmi le v primeru, ko so prisotni vsi elementi prisilnega dela ali storitev. Glede na ustrezno sodno prakso bi bilo treba veljavnost morebitne privolitve v opravljanje takšnega dela ali storitev oceniti za vsak primer posebej. V primeru otroka pa se morebitna privolitev nikoli ne bi smela šteti za veljavno. Izraz „izkoriščanje kriminalnih dejavnosti“ bi bilo treba razumeti kot izkoriščanje osebe, da stori dejanja, med drugim žeparstvo, kraje v trgovinah, trgovanje s prepovedanimi drogami in druge podobne dejavnosti, ki so kaznive in predstavljajo finančni dobiček. Opredelitev zajema tudi trgovino z ljudmi za namen odstranitve organov, ki predstavlja hudo kršitev človekovega dostojanstva in telesne integritete, pa tudi druge oblike vedenja, kot je na primer nezakonita posvojitev otrok ali prisilna poroka, če vsebujejo sestavne elemente trgovine z ljudmi.
- (12) Ravni kazni v tej direktivi odražajo vse večjo zaskrbljenost držav članic v zvezi z razvojem pojava trgovine z ljudmi. Podlaga tej direktivi sta zato raven 3 in 4 Skleпов Sveta z dne 24. in 25. aprila 2002 o pristopu, ki naj bi se uporabljal za približevanje višine kazni. Kadar je kaznivo dejanje storjeno v posebnih okoliščinah, na primer nad posebej ranljivo žrtvijo, bi kazen morala biti strožja. V tej direktivi bi bilo treba med posebej

⁽¹⁾ UL L 328, 15.12.2009, str. 42.

⁽²⁾ UL L 261, 6.8.2004, str. 19.

⁽³⁾ UL L 168, 30.6.2009, str. 24.

ranljive osebe vključevati vsaj vse otroke. Pri ocenjevanju ranljivosti žrtve bi lahko upoštevali še druge dejavnike, denimo spol, nosečnost, zdravstveno stanje ali invalidnost. Kadar je kaznivo dejanje še posebej hudo, na primer ko je bilo ogroženo življenje žrtve, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno z uporabo hudega nasilja, kot je mučenje, prisilno uživanje prepovedanih drog ali zdravil, posilstvo ali druge hujše oblike psihološkega, telesnega ali spolnega nasilja, ali je kako drugače žrtvi povzročilo posebej veliko škodo, bi se to moralo odražati tudi v bolj strogih kaznih. Ko se v okviru te direktive navaja predaja, bi bilo treba tako navajanje razumeti v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami⁽¹⁾. Resnost storjenega kaznivega dejanja bi se lahko upoštevala pri izvrševanju kazni.

- (13) V boju proti trgovini z ljudmi bi bilo treba v celoti uporabiti obstoječe instrumente za zasego in zaplenbo premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, kot so Konvencija Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu ter njeni protokoli, Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem iz leta 1990, Okvirni sklep Sveta 2001/500/PNZ z dne 26. junija 2001 o pranju denarja, identifikaciji, sledenju, zamrznitvi, zasegu in zaplembi pripomočkov za kazniva dejanja in premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem⁽²⁾ in Okvirni sklep Sveta 2005/212/PNZ z dne 24. februarja 2005 o zaplembi premoženjske koristi, pripomočkov in premoženja, ki so povezani s kaznivimi dejanji⁽³⁾. Spodbujati bi bilo treba, da se zasežena in zaplenjena sredstva in premoženjske koristi, pridobljeni s kaznivimi dejanji iz te direktive, uporabijo kot podpora pri pomoči in zaščiti žrtev, tudi za odškodnine žrtvam in pri ukrepih čezmejnega kazenskega pregona Unije za preprečevanje dejavnosti, povezanih s trgovino z ljudmi.
- (14) Žrtve trgovine z ljudmi bi bilo treba v skladu s temeljnimi načeli pravnih sistemov zadevnih držav članic zaščititi pred pregonom ali kaznovanjem za kriminalne dejavnosti, kot so uporaba ponarejenih dokumentov, ali kazniva dejanja, določena v zakonodaji na področju prostitucije ali priseljevanja, ki so jih bile prisiljene storiti kot neposredno posledico dejstva, da so bile žrtve trgovine z ljudmi. Cilj take zaščite je varovanje človekovih pravic žrtev, izogibanje nadaljnji viktimizaciji in spodbujanje žrtev, da v kazenskem postopku pričajo proti storilcem. To varovanje ne sme izključevati pregona ali kaznovanja za kazniva dejanja, ki jih je oseba storila prostovoljno ali je v njih sodelovala.
- (15) Da bi zagotovili uspešno preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, njuna uvedba načeloma ne bi

smela biti odvisna od prijave ali obtožbe s strani žrtve. Če to zahteva narava kaznivega dejanja, bi bilo treba dovoliti kazenski pregon v ustreznem obdobju po polnletnosti žrtve. Dolžino ustreznega obdobja kazenskega pregona bi bilo treba določiti v skladu z zadevnimi nacionalnimi zakoni. Ustrezno usposabljanje bi bilo treba zagotoviti tudi za uradnike organov kazenskega pregona in tožilce, da bi se okrepila mednarodni kazenski pregon in pravosodno sodelovanje. Osebam, pristojnim za preiskovanje in pregon takih kaznivih dejanj, bi morala biti prav tako na voljo preiskovalna orodja, ki se uporabljajo pri organiziranem kriminalu ali drugih primerih resnih kaznivih dejanj. Ta orodja bi lahko vključevala prestrezanje komunikacij, tajno opazovanje, vključno z elektronskim nadzorom, nadzor nad bančnimi računi in druge finančne preiskave.

- (16) Za zagotovitev učinkovitega kazenskega pregona mednarodnih kriminalnih združb, ki imajo središče dejavnosti v državi članici in trgujejo z ljudmi v tretjih državah, bi bilo treba določiti sodno pristojnost za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, če je storilec kaznivega dejanja državljan te države članice in če je kaznivo dejanje storjeno zunaj ozemlja navedene države članice. Podobno bi lahko določili tudi sodno pristojnost, če ima storilec običajno prebivališče v državi članici ali če je žrtev državljan države članice ali oseba z običajnim prebivališčem v državi članici ali če je kaznivo dejanje storjeno v korist pravne osebe s sedežem na ozemlju države članice in če je kaznivo dejanje storjeno zunaj ozemlja te države članice.
- (17) Medtem ko Direktiva 2004/81/ES ureja vprašanje izdajanja dovoljenj za prebivanje žrtvam trgovine z ljudmi, ki so državljani tretjih držav, in Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic⁽⁴⁾ ureja uveljavljanje pravice državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, vključno z zaščito pred izgonom, ta direktiva določa posebne ukrepe za zaščito vseh žrtev trgovine z ljudmi. Zato ta direktiva ne obravnava pogojev za prebivanje žrtev trgovine z ljudmi na ozemlju držav članic.
- (18) Žrtvam trgovine z ljudmi je treba omogočiti učinkovito uveljavljanje njihovih pravic. Zato bi jim bilo treba zagotoviti pomoč in podporo pred in med kazenskim postopkom ter ustreznem obdobju po njem. Države članice bi morale zagotoviti sredstva za pomoč in podporo žrtvam ter njihovo zaščito. Pomoč in podpora bi morali vključevati najmanj minimalen niz ukrepov, ki so

⁽¹⁾ UL L 190, 18.7.2002, str. 1.

⁽²⁾ UL L 182, 5.7.2001, str. 1.

⁽³⁾ UL L 68, 15.3.2005, str. 49.

⁽⁴⁾ UL L 158, 30.4.2004, str. 77.

potrebni, da se žrtvi omogoči, da si opomore in ubeži pred trgovci z ljudmi. Pri izvajanju takih ukrepov v praksi bi bilo treba na podlagi posameznih ocen, izvedenih v skladu z nacionalnimi postopki, upoštevati okoliščine, kulturno ozadje in potrebe zadevnih oseb. Osebi bi bilo treba nuditi pomoč in podporo takoj, ko obstaja utemeljen sum, da je žrtev trgovine z ljudmi, in ne glede na to, ali želi pričati ali ne. Če žrtev v zadevni državi članici ne prebiva zakonito, bi bilo treba brez-pogojno zagotoviti pomoč in podporo, vsaj v obdobju za razmislek. Če žrtev po zaključku postopka identifikacije ali poteku obdobja za razmislek ni spoznana za upravičeno do dovoljenja za prebivanje ali sicer nima pravice do zakonitega prebivanja v državi članici ali če je žrtev zapustila ozemlje te države članice, ji zadevna država članica ni dolžna še naprej zagotavljati pomoči in podpore na podlagi te direktive. Kjer je potrebno, bi bilo treba na primer, če je žrtev še vedno v zdravniški oskrbi zaradi hudih telesnih ali psiholoških posledic kaznivega dejanja, ali če je v nevarnosti, ker je pričala v kazenskem postopku, še naprej zagotavljati pomoč in podporo, in sicer v ustreznem obdobju po koncu kazenskega postopka.

- (19) Okvirni sklep Sveta 2001/220/PNZ z dne 15. marca 2001 o položaju žrtev v kazenskem postopku ⁽¹⁾ določa sveženj pravic žrtev v kazenskem postopku, vključno s pravico do varstva in odškodnine. Poleg tega bi morale imeti žrtve trgovine z ljudmi nemudoma dostop do pravnega svetovanja in, v skladu z vlogo žrtve v ustreznem pravosodnem sistemu, do pravnega zastopanja, vključno za namen uveljavljanja odškodnine. Takšno pravno svetovanje in zastopanje bi lahko zagotovili tudi pristojni organi s ciljem uveljavljanja odškodnine od države. Namen pravnega svetovanja je žrtvam omogočiti dostop do informacij in jim svetovati o različnih možnostih, ki jih imajo. Pravno svetovanje bi morala opravljati oseba, ki po izobrazbi ni nujno pravnik, je pa bila ustrezno pravno usposobljena. Pravno svetovanje in, v skladu z vlogo žrtve v ustreznem pravosodnem sistemu, pravno zastopanje bi moralo biti brezplačno vsaj v primeru, ko žrtev nima zadostnih finančnih sredstev, in to v skladu z notranjimi postopki držav članic. Ker je zlasti verjetno, da otroci, žrtve trgovine z ljudmi, takih sredstev nimajo, bi bilo pravno svetovanje in pravno zastopanje zanje v praksi brezplačno. Poleg tega bi morale biti žrtve na podlagi ocene tveganja posameznega primera, izvedene v skladu z nacionalnimi postopki, zavarovane pred povračilnimi ukrepi, ustrahovanjem in nevarnostjo, da bodo ponovno žrtve trgovine z ljudmi.
- (20) Žrtve trgovine z ljudmi, ki nosijo posledice zlorab in ponižujočega ravnanja, kot so spolno izkoriščanje, spolna zloraba, posilstvo, suženjstvu podobne prakse ali odstranitev organov, bi bilo treba med kazenskim postopkom zavarovati pred sekundarno viktimizacijo in nadaljnjo travmo. Treba bi se bilo izogniti nepotrebnemu ponavljanju zaslišanj med preiskavo, kazenskim pregonom

in sojenjem, na primer tako, da bi se po potrebi med postopkom čim prej pripravil video posnetek. Za ta namen bi morale biti žrtve trgovine z ljudmi med kazenskimi preiskavami in postopki deležne ustrezne obravnave, odvisno od potreb posamezne žrtve. Pri oceni njihovih individualnih potreb bi bilo treba upoštevati okoliščine, kot so njihova starost, ali so noseče, njihovo zdravje, invalidnost, ki bi jo lahko imele in druge osebne okoliščine, pa tudi telesne in psihološke posledice kriminalnih dejavnosti, ki jim je bila žrtev podvržena. O tem, ali se ta obravnava opravi in kako, se odloči v skladu z razlogi, ki jih opredeljuje nacionalno pravo, pravili sodne diskrecije, sodno prakso in smernicami sodišč, in sicer za vsak primer posebej.

- (21) Ukrepi pomoči in podpore žrtvam bi se morali izvajati na podlagi soglasja in seznanjenosti. Žrtve bi morale biti seznanjene s pomembnimi vidiki teh ukrepov, ki jim ne bi smeli biti vsiljeni. Če žrtev zavrne ukrepe pomoči in podpore, to ne bi smelo pomeniti, da pristojni organi držav članic žrtvi niso dolžni zagotoviti drugih možnih ukrepov.
- (22) Poleg ukrepov, namenjenih vsem žrtvam trgovine z ljudmi, bi morale države članice zagotoviti, da so posebna pomoč, podpora in ukrepi za zaščito na voljo tudi otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi. Te ukrepe bi bilo treba zagotavljati ob upoštevanju koristi otroka in v skladu s Konvencijo Združenih narodov iz leta 1989 o otrokovih pravicah. Kadar starost osebe, ki je žrtev trgovine z ljudmi, ni gotova, in se zanjo domneva, da je mlajša od 18 let, se navedena oseba šteje za otroka in ima takojšen dostop do pomoči, podpore in zaščite. Namen ukrepov pomoči in podpore otrokom, žrtvam trgovine z ljudmi, bi moralo biti njihovo telesno in psihosocialno okrevanje ter trajna rešitev za zadevno osebo. Otrokom bi z dostopom do izobraževanja lahko pomagali čim prej ponovno vključiti se v družbo. Ker so otroci, žrtve trgovine z ljudmi, še posebej ranljivi, bi morali biti na voljo dodatni ukrepi za njihovo zaščito med zaslišanji, povezanimi s kazenskimi preiskavami in postopki.
- (23) Posebno pozornost bi bilo treba nameniti otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva, saj zaradi svojega posebej ranljivega položaja potrebujejo posebno pomoč in podporo. Države članice bi morale od trenutka odkritja otroka, ki je žrtev trgovine z ljudmi in je brez spremstva, pa vse dokler ne najdejo trajne rešitve, uporabiti ukrepe za sprejem, prilagojene potrebam otroka, in zagotoviti, da se uporabijo posebna postopkovna jamstva. Treba bi bilo sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi se zagotovi imenovanje skrbnika in/ali zastopnika mladoletnika z namenom, da se zaščitijo njegove koristi. O prihodnosti vsakega otroka, ki je žrtev in brez

⁽¹⁾ UL L 82, 22.3.2001, str. 1.

sprememba, bi se bilo treba odločiti v najkrajšem možnem času, da se najde trajna rešitev, temelječa na posamezni oceni otrokovih koristi, ki bi morale biti glavno vodilo. Trajna rešitev bi lahko pomenila povratek in ponovno vključitev v državo izvora ali državo povratka, integracijo v družbo gostiteljico, priznanje statusa mednarodne zaščite ali drugega statusa glede na nacionalno pravo držav članic.

- (24) Če bi bilo treba v skladu s to direktivo imenovati skrbnika in/ali zastopnika otroka, lahko to nalogo opravlja ista oseba ali pravna oseba, institucija ali organ.
- (25) Države članice bi morale oblikovati in/ali okrepiti politike za preprečevanje trgovine z ljudmi, vključno z ukrepi za zmanjšanje in odvrčanje od povpraševanja, ki spodbuja vse oblike izkoriščanja, in ukrepi za zmanjšanje nevarnosti oseb, da postanejo žrtve trgovine z ljudmi, in sicer na podlagi raziskav, tudi o novih oblikah trgovine z ljudmi, obveščanja, osveščanja in izobraževanja. V okviru takih pobud bi morale države članice upoštevati vidik spolov in pravice otrok. Vsem uradnikom, ki bi se pri svojem delu lahko srečali z žrtvami ali potencialnimi žrtvami trgovine z ljudmi, bi bilo treba zagotoviti ustrezno usposabljanje, ki bi jim omogočilo odkriti take žrtve in z njimi ravnati. Usposabljanje bi bilo treba spodbujati za člane naslednjih kategorij, kadar obstaja verjetnost, da bodo prišle v stik z žrtvami: policiste, enote mejne policije, osebje organov za priseljevanje, državne tožilce, odvetnike, sodnike in zaposlene na sodiščih, inšpektorje za delo, zaposlene v socialnem in otroškem varstvu, zdravstveno osebje in za konzularno osebje, lahko bi pa bilo odvisno od lokalnih okoliščin in vključevalo tudi druge skupine javnih uslužbencev, ki bi se pri svojem delu lahko srečali z žrtvami trgovine z ljudmi.
- (26) Direktiva 2009/52/ES določa kazni za delodajalce, ki zaposlujejo državljane tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v Uniji, kadar taki delodajalci sicer niso bili obtoženi ali obsojeni zaradi trgovine z ljudmi, vendar pa uporabljajo delo ali storitve osebe, za katero vedo, da je žrtev trgovine z ljudmi. Poleg navedenega bi morale države članice upoštevati možnost nalaganja sankcij uporabnikom storitev osebe, kadar se ti zavedajo, da je bila oseba žrtev trgovine z ljudmi. To nadaljnje inkriminiranje bi lahko vključevalo ravnanje delodajalcev državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v Uniji, in državljanov Unije, pa tudi kupce spolnih storitev osebe, ki je žrtev trgovine z ljudmi, ne glede na njihovo državljanstvo.
- (27) Države članice bi morale vzpostaviti nacionalne sisteme spremljanja, kot so nacionalni poročevalci ali enako-

vredni mehanizmi, na način, ki se jim zdi ustrezen glede na njihovo notranjo organizacijo, in ob upoštevanju dejstva, da je treba vzpostaviti minimalno strukturo z določenimi nalogami, da bi se opravile ocene trendov trgovine z ljudmi, zbrali statistični podatki, preučili rezultati ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi in da bi se redno poročalo. Ti nacionalni poročevalci ali enakovredni mehanizmi so že del neformalne mreže Unije, vzpostavljene s sklepi Sveta o ustanovitvi neformalne mreže EU nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov glede trgovine z ljudmi o ozaveščanju glede civilne zaščite z dne 4. junija 2009. Koordinator za boj proti trgovini z ljudmi bi lahko sodeloval pri delu te mreže, ki Uniji in njenim državam članicam zagotavlja nepristranske, zanesljive, primerljive in najnovejše strateške informacije na področju trgovine z ljudmi ter znotraj katere se na ravni Unije izmenjujejo izkušnje in najboljše prakse s področja preprečevanja trgovine z ljudmi in boja proti njej. Evropski parlament bi moral imeti pravico sodelovati v skupnih dejavnostih nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmi.

- (28) Unija bi morala še naprej razvijati metodologije in načine zbiranja podatkov, da bi lahko pripravila primerljive statistične podatke, na podlagi katerih bi ocenila rezultate ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi.
- (29) Države članice bi morale ob upoštevanju stockholmskega programa in za oblikovanje združene strategije Unije zoper trgovino z ljudmi, ki bi imela za cilj še tesnejšo zavezanost Unije in držav članic preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter še večje prizadevanje na tem področju, olajšati naloge koordinatorja Unije za boj proti trgovini z ljudmi, med katerimi so lahko na primer izboljšanje usklajevanja in povezanosti, hkrati pa izogibanje podvajanju prizadevanj, med institucijami Unije in agencijami Unije, pa tudi med državami članicami in mednarodnimi udeleženci, prizadevanja za razvoj obstoječih ali novih politik Unije v zvezi z bojem proti trgovini z ljudmi ali poročanjem institucijam Unije.
- (30) Namen direktive je spremeniti in dopolniti določbe Okvirnega sklepa 2002/629/PNZ. Glede na to, da so spremembe vsebinske in jih je veliko, bi bilo treba okvirni sklep za države članice, ki sodelujejo pri sprejetju te direktive zaradi jasnosti v celoti nadomestiti.
- (31) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje ⁽¹⁾ se države članice poziva, da za lastne potrebe in v interesu Unije pripravijo tabele, ki naj kar najbolj nazorno prikazujejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos, ter da te tabele objavijo.

⁽¹⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

- (32) Ker cilja te direktive in sicer boja proti trgovini z ljudmi države članice ne morejo zadovoljivo doseči, in ker se ga zaradi obsega in učinkov ukrepa lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega okvirov, ki so potrebni za doseg navedenega cilja.
- (33) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, uveljavljena zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, predvsem človekovo dostojanstvo, prepoved suženjstva, prisilnega dela in trgovine z ljudmi, prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja, pravice otroka, pravico do svobode in varnosti, svobodo izražanja in obveščanja, varstvo osebnih podatkov, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča ter načeli zakonitosti in sorazmernosti kaznivih dejanj in kazni. Namen te direktive je zlasti zagotovitev spoštovanja navedenih pravic in načel v celoti ter jo je treba ustrezno izvajati.
- (34) V skladu s členom 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, je Irska podala uradno obvestilo, da želi sodelovati pri sprejetju in uporabi te direktive.
- (35) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola Združeno kraljestvo ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njem ne uporablja.
- (36) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola (št. 22) o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive, ki zato zanjo ni zavezujoča in se v njej ne uporablja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Vsebina

Direktiva vzpostavlja minimalna pravila glede opredelitve kaznivih dejanj in kazni na področju trgovine z ljudmi. Uvaja tudi skupne določbe za okrepitev preprečevanja kaznivih dejanj in zaščite žrtev trgovine z ljudmi, ob upoštevanju vidika spolov.

Člen 2

Kazniva dejanja v zvezi s trgovino z ljudmi

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe s katerimi zagotovijo, da so naslednja naklepna dejanja kazniva:

Novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb, vključno z izmenjavo ali prenosom nadzora nad temi osebami, z uporabo grožnje, sile ali drugih oblik prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo, zaradi izkoriščanja.

2. Ranljivost pomeni položaj, v katerem zadevna oseba nima druge resnične ali sprejemljive možnosti, kot da pristane na zlorabo.

3. Izkoriščanje vključuje najmanj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, prisilno delo ali storitve, vključno s prosjačenjem, suženjstvom ali podobnimi praksami, služabništvom, izkoriščanje kriminalnih dejavnosti ali odstranitve organov.

4. Soglasje žrtve trgovine z ljudmi o nameravanem ali dejanskem izkoriščanju se ne upošteva, če so bila uporabljena sredstva iz odstavka 1.

5. Kadar ravnanje iz odstavka 1 vključuje otroka, se obravnava kot kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, četudi ni bilo uporabljeno nobeno od sredstev iz odstavka 1.

6. Za namene te direktive je „otrok“ vsaka oseba, ki ima manj kot 18 let.

Člen 3

Spodbujanje, pomoč in napeljevanje ter poskus

Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da so spodbujanje k storitvi kaznivega dejanja, pomoč pri storitvi kaznivega dejanja in napeljevanje k storitvi kaznivega dejanja ali poskus storitve kaznivega dejanja iz člena 2 kaznivi.

Člen 4

Kazni

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kaznivo dejanje iz člena 2 kaznuje z najvišjo zaporno kaznijo najmanj petih let.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se kaznivo dejanje iz člena 2 kaznuje z najvišjo zaporno kaznijo najmanj desetih let, kadar je kaznivo dejanje:

(a) storjeno zoper posebej ranljivo žrtev, ki v tej direktivi pomeni najmanj otroke žrtve;

(b) storjeno v okviru hudodelske združbe v smislu Okvirnega sklepa Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu ⁽¹⁾;

(c) naklepno ali iz hude malomarnosti ogrozilo življenje žrtve;

(d) storjeno z uporabo hudega nasilja ali je žrtvi povzročilo posebej veliko škodo.

3. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se dejstvo, da so kaznivo dejanje iz člena 2 storili javni uslužbenci pri opravljanju svojih dolžnosti, šteje za oteževalno okoliščino.

4. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se kaznivo dejanje iz člena 3 kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi kaznimi, ki lahko privedejo do predaje.

Člen 5

Odgovornost pravnih oseb

1. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da pravne osebe lahko odgovarjajo za kazniva dejanja iz členov 2 in 3, ki ga je v njihovo korist storila oseba, bodisi samostojno ali kot del organa pravne osebe, ki ima vodilni položaj v pravni osebi, na podlagi:

- (a) pooblastila za zastopanje pravne osebe;
- (b) pristojnosti za sprejemanje odločitev v imenu pravne osebe; ali
- (c) pooblastila za izvajanje nadzora znotraj pravne osebe.

2. Države članice prav tako zagotovijo, da pravna oseba lahko odgovarja, kadar je pomanjkanje nadzora ali kontrole fizične osebe iz odstavka 1 omogočilo storitev dejanja iz členov 2 in 3 v korist te pravne osebe, tako da ga je storila oseba, ki je delovala v okviru njenih pristojnosti.

3. Odgovornost pravne osebe v skladu z odstavkoma 1 in 2 ne izključuje kazenskih postopkov zoper fizične osebe, ki so storilci, napeljevalci ali pomagači pri kaznivih dejanjih iz členov 2 in 3.

4. V tej direktivi „pravna oseba“ pomeni vsak subjekt, ki ima v skladu z veljavnim pravom status pravne osebe, razen državnih organov ali organov javne uprave, ki izvršujejo državno oblast, in javnih mednarodnih organizacij.

Člen 6

Sankcije za pravne osebe

Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se pravna oseba, odgovorna v skladu s členom 5(1) ali (2), kaznuje z učinkovitimi, sorazmernimi in odvračilnimi sankcijami, ki

vključujejo kazenske ali nekazenske denarne kazni, lahko pa predpišejo tudi druge sankcije, kot so:

(a) izključitev iz upravičenosti do javnih ugodnosti ali pomoči;

(b) začasna ali stalna prepoved opravljanja poslovne dejavnosti;

(c) uvedba sodnega nadzora;

(d) sodna likvidacija;

(e) začasno ali trajno zaprtje poslovalnic, ki so bile uporabljene za storitev kaznivega dejanja.

Člen 7

Zaseg in zablembo

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da imajo njihovi pristojni organi pravico zaseči in zapleniti sredstva in premoženjske koristi, pridobljena s kaznivimi dejanji iz členov 2 in 3.

Člen 8

Nepreganjanje ali neuporaba kazni za žrtve

Države članice v skladu s temeljnimi načeli svojih pravnih sistemov sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da imajo pristojni nacionalni organi pravico, da žrtev trgovine z ljudmi ne preganjajo ali kaznujejo zaradi njihove vpletenosti v kriminalne dejavnosti, ki so jih bile prisiljene izvesti kot neposredno posledico zaradi dejstva, da so bile žrtve katerega koli od dejanj iz člena 2.

Člen 9

Preiskovanje in pregon

1. Države članice zagotovijo, da sta preiskovanje ali pregon kaznivih dejanj iz členov 2 in 3 neodvisna od prijave ali obtožbe s strani žrtve in da se kazenski postopek lahko nadaljuje, tudi če je žrtev preklicala svojo izjavo.

2. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se omogoči pregon kaznivega dejanja iz členov 2 in 3 v ustreznem obdobju po polnoletnosti žrtve, če to zahteva narava zadevnega dejanja.

3. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo ustrezno usposabljanje oseb, enot ali služb, pristojnih za preiskovanje ali pregon kaznivih dejanj iz členov 2 in 3.

4. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da so osebam, enotam ali službam, pristojnim za preiskovanje ter pregon kaznivih dejanj iz členov 2 in 3, na voljo učinkovita preiskovalna orodja, ki se uporabljajo proti organiziranemu kriminalu ali v drugih primerih resnih kaznivih dejanj.

⁽¹⁾ UL L 300, 11.11.2008, str. 42.

Člen 10

Pristojnost

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi vzpostavijo svojo sodno pristojnost nad kaznivimi dejanji iz členov 2 in 3, če:

- (a) je kaznivo dejanje v celoti ali delno storjeno na njihovem ozemlju ali
- (b) je storilec njihov državljan.

2. Država članica obvesti Komisijo, če se odloči, da bo uveljavila nadaljnjo pristojnost za kazniva dejanja iz členov 2 in 3, storjena zunaj njenega ozemlja, med drugim če:

- (a) je kaznivo dejanje storjeno zoper njenega državljana ali osebo z običajnim prebivališčem na njenem ozemlju; ali
- (b) je kaznivo dejanje storjeno v korist pravne osebe s sedežem na njenem ozemlju; ali
- (c) je storilec oseba z običajnim prebivališčem na njenem ozemlju.

3. Za pregon kaznivih dejanj iz členov 2 in 3, storjenih zunaj ozemlja zadevne države članice, vsaka država članica v primerih iz točke (b) odstavka 1 mora sprejeti, v primerih iz odstavka 2 pa lahko sprejme ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovi, da za njeno pristojnost ne velja nobeden od naslednjih pogojev:

- (a) dejanja se obravnavajo kot kazniva dejanja v kraju, kjer so bila storjena; ali
- (b) pregon se lahko začne le na podlagi prijave žrtve v kraju, kjer je bilo storjeno kaznivo dejanje, ali da se država, v kateri je bilo storjeno kaznivo dejanje, odpove svoji pristojnosti.

Člen 11

Pomoč in podpora žrtvam trgovine z ljudmi

1. Države članice z ustreznimi ukrepi poskrbijo, da sta žrtvam zagotovljena pomoč in podpora pred in med kazenskim postopkom ter ustrezno obdobje po zaključku kazenskega postopka, da se jim omogoči uveljavljanje pravic iz Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ ter iz te direktive.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da sta osebi zagotavljeni pomoč in podpora takoj, ko pristojni organi utemeljeno sumijo, da je bilo zoper njo storjeno katero koli izmed kaznivih dejanj iz členov 2 in 3.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da pomoč in podpora žrtvi nista pogojeni s pripravljenostjo žrtve, da sodeluje v kazenski preiskavi, pri pregonu ali sojenju, pri tem pa ne posegajo v Direktivo 2004/81/ES ali podobne nacionalne predpise.

4. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo vzpostavitev ustreznih mehanizmov, ki so namenjeni zgodnjemu odkrivanju žrtev ter pomoči in podpori žrtvam, v sodelovanju z ustreznimi organizacijami za podporo žrtvam.

5. Ukrepi pomoči in podpore iz odstavkov 1 in 2 se izvajajo na podlagi soglasja in seznanjenosti ter vključujejo najmanj življenjske standarde, ki žrtvam lahko zagotovijo preživljanje, in sicer z ukrepi, kot so zagotavljanje ustrezne in varne namestitve ter materialna pomoč, potrebno zdravljenje, med drugim psihološka pomoč, svetovanje in obveščanje ter po potrebi prevajalske storitve in tolmačenje.

6. V okviru seznanitve iz odstavka 5 se po potrebi zagotovijo informacije o roku za premislek in obdobju za okrevanje v skladu z Direktivo 2004/81/ES ter informacije o možnosti priznanja mednarodne zaščite v skladu z Direktivo Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite ⁽¹⁾ in Direktivo Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah ⁽²⁾ ali na podlagi drugih mednarodnih instrumentov ali drugih podobnih nacionalnih predpisov.

7. Države članice poskrbijo za žrtve s posebnimi potrebami, kadar so te potrebe zlasti posledica nosečnosti, njihovega zdravstvenega stanja, invalidnosti, duševnih ali psiholoških motenj ali hujših oblik psihološkega, telesnega ali spolnega nasilja, ki so ga utrpeli.

Člen 12

Zaščita žrtev trgovine z ljudmi v kazenskih preiskavah in postopkih

1. Ukrepi za zaščito iz tega člena se uporabljajo poleg pravic iz Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ.

2. Države članice zagotovijo, da imajo žrtve trgovine z ljudmi nemudoma dostop do pravnega svetovanja in, v skladu z vlogo žrtve v zadevnem pravosodnem sistemu, do pravnega zastopanja, vključno za namen uveljavljanja odškodnine. Pravno svetovanje in pravno zastopanje je brezplačno, ko žrtev nima zadostnih finančnih sredstev.

⁽¹⁾ UL L 304, 30.9.2004, str. 12.

⁽²⁾ UL L 326, 13.12.2005, str. 13.

3. Države članice zagotovijo, da so žrtve trgovine z ljudmi deležne ustrezne zaščite na podlagi ocene tveganja posameznega primera, med drugim z dostopom do programov za zaščito prič ali do drugih podobnih programov, če je to potrebno, in v skladu z razlogi, ki jih opredeljuje nacionalno pravo ali postopki.

4. Brez poseganja v pravice do obrambe države članice zagotovijo, da imajo žrtve trgovine z ljudmi na podlagi individualne ocene osebnih okoliščin, ki jo opravijo pristojni organi, pravico do posebne obravnave, namenjene preprečevanju sekundarne viktimizacije, pri čemer se je treba v največji možni meri v skladu z razlogi, ki jih opredeljuje nacionalno pravo, in pravili sodne diskrecije, sodno prakso ali smernicami sodišč izogibati naslednjemu:

- (a) nepotrebemu ponavljanju zaslišanj med preiskavo, pregonom in sojenjem;
- (b) vizualnemu stiku med žrtvijo in obdolžencem, tudi med dokaznim postopkom, tj. med zaslišanjem in navzkrižnim zaslišanjem, z ustreznimi sredstvi, vključno z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij;
- (c) pričanju na javni obravnavi; ter
- (d) nepotrebemu zasliševanju glede zasebnega življenja.

Člen 13

Splošne določbe o ukrepih za pomoč in podporo otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, ter za njihovo zaščito

1. Otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, se zagotovijo pomoč, podpora in zaščita. Pri uporabi te direktive je korist otroka primarna skrb.

2. Države članice zagotovijo, da se žrtev trgovine z ljudmi, katere starost je negotova in za katero se domneva, da je otrok, šteje za otroka in ima zato takojšen dostop do pomoči, podpore in zaščite v skladu s členoma 14 in 15.

Člen 14

Pomoč in podpora žrtvam otrokom

1. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se posebni kratkoročni in dolgoročni ukrepi za zaščito, pomoč in podporo otrokom, ki so žrtve trgovine z ljudmi, pri njihovem fizičnem in psihosocialnem okrevanju sprejmejo na podlagi ocene posebnih okoliščin vsakega posameznega otroka,

ki je žrtev, ob upoštevanju otrokovih pogledov, potreb in skrbi, da bi se za otroka našla trajna rešitev. Države članice v skladu s svojim nacionalnim pravom v razumnem času otrokom žrtvam in otrokom žrtev, ki prejemajo pomoč in podporo v skladu s členom 11, zagotovijo dostop do izobraževanja.

2. Države članice dodelijo otroku, ki je žrtev trgovine z ljudmi, skrbnika ali zastopnika od trenutka, ko organi otroka odkrijejo, če se nosilec starševske odgovornosti zaradi navzkrižja interesov med njimi in žrtvijo po nacionalnem pravu prepreči uveljavljanje načela največje koristi otroka in/ali zastopanje otroka.

3. Kadar je ustrezno in mogoče, države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo pomoč in podporo družini otroka, ki je žrtev trgovine z ljudmi, če je družina na ozemlju države članice. Kadar je ustrezno in mogoče, države članice za družine uporabljajo zlasti člen 4 Okvirnega sklepa 2001/220/PNZ.

4. Ta člen se uporablja brez poseganja v člen 11.

Člen 15

Zaščita otrok, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v kazenskih preiskavah in postopkih

1. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da pristojni organi v kazenskih preiskavah in postopkih v skladu z vlogo žrtve v zadevnem pravosodnem sistemu otroku, ki je žrtev trgovine z ljudmi, dodelijo zastopnika, če je po nacionalnem pravu nosilec starševske odgovornosti onemogočeno zastopanje otroka zaradi navzkrižja interesov med njimi in otrokom žrtvijo.

2. Države članice v skladu z vlogo žrtve v zadevnem pravosodnem sistemu zagotovijo, da imajo otroci žrtve nemudoma dostop do brezplačnega pravnega svetovanja in brezplačnega pravnega zastopanja, vključno za namen uveljavljanja odškodnine, razen če imajo zadostna finančna sredstva.

3. Brez poseganja v pravice do obrambe države članice v kazenskih preiskavah in postopkih zaradi katerih koli kaznivih dejanj iz členov 2 in 3 z ustreznimi ukrepi zagotovijo:

- (a) da se zaslišanja otrok žrtev izvedejo brez neutemeljenih zamud, potem ko so bili pristojni organi obveščeni o dejstvih;
- (b) da zaslišanja otroka žrtve po potrebi potekajo v prostorih, ki so zasnovani ali prilagojeni za te namene;

- (c) da zaslišanja otroka žrtve, kadar je to potrebno, opravijo strokovnjaki, usposobljeni za te namene, ali se ta zaslišanja izvedejo z njihovo pomočjo;
- (d) da z otrokom žrtvijo vsa zaslišanja opravijo iste osebe, če je to mogoče in kadar je to primerno;
- (e) da je število zaslišanj čim manjše in da se opravijo le, če so nujno potrebna za namene kazenskih preiskav in kazenskih postopkov;
- (f) da lahko otroka žrtev spremlja njegov pravni zastopnik ali po potrebi odrasla oseba po njegovi izbiri, razen če je bila v povezavi s to osebo sprejeta utemeljena odločitev, ki temu nasprotuje.

4. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da je v kazenskih preiskavah katerih koli kaznivih dejanj iz členov 2 in 3 mogoče posneti vsa zaslišanja otrok žrtev ali po potrebi tista, v katerih kot priča nastopa otrok, in da je mogoče takšna posneta zaslišanja v kazenskih postopkih predložiti kot dokaze v skladu s pravili njihovega nacionalnega prava.

5. Države članice z ustreznimi ukrepi zagotovijo, da se lahko v kazenskih postopkih v zvezi s katerimi koli kaznivimi dejanji iz členov 2 in 3 zahteva:

- (a) da zaslišanje poteka brez prisotnosti javnosti; in
- (b) da je otrok žrtev zaslišan, ne da bi bil prisoten na sodišču, in sicer z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij.

6. Ta člen se uporablja brez poseganja v člen 12.

Člen 16

Pomoč, podpora in zaščita za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi in so brez spremstva

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da pri posebnih ukrepih pomoči in podpore za otroke, ki so žrtve trgovine z ljudmi, v skladu s členom 14(1) ustrezno upoštevajo osebne in posebne razmere otroka, ki je žrtev in je brez spremstva.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, da bi našle trajno rešitev, ki temelji na posamezni oceni koristi za otroka.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se otroku, ki je žrtev trgovine z ljudmi in je brez spremstva, po potrebi dodeli skrbnik.

4. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da v kazenski preiskavi in postopku v skladu z vlogo

žrtve v zadevnem pravosodnem sistemu pristojni organi dodelijo zastopnika otroku, ki je brez spremstva ali je ločen od svoje družine.

5. Ta člen se uporablja brez poseganja v člena 14 in 15.

Člen 17

Odškodnina žrtvam

Države članice zagotovijo, da imajo žrtve trgovine z ljudmi dostop do veljavnih shem za odškodnino žrtvam nasilnih naklepnih kaznivih dejanj.

Člen 18

Preprečevanje

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, kot sta izobraževanje in usposabljanje, za zmanjšanje in odvracanje od povpraševanja, ki spodbuja vse oblike izkoriščanja, povezane s trgovino z ljudmi.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, tudi prek spleta, kot so informacijske kampanje in kampanje za izboljšanje osveščenosti, raziskovalni in izobraževalni programi, po potrebi v sodelovanju z ustreznimi organizacijami civilne družbe in drugimi zainteresiranimi stranmi, namenjene boljši osveščenosti in zmanjšanju nevarnosti oseb, zlasti otrok, da postanejo žrtve trgovine z ljudmi.

3. Države članice spodbujajo redno usposabljanje uradnikov, ki bi se pri svojem delu lahko srečali z žrtvami in potencialnimi žrtvami trgovine z ljudmi, vključno s policisti na terenu, pri čemer jim bo tako usposabljanje omogočilo odkriti žrtve in potencialne žrtve trgovine z ljudmi ter jih naučilo kako z njimi ravnati.

4. Da bi z odvracanjem od povpraševanja postala preprečevanje trgovine z ljudmi in boj proti njej učinkovitejša, države članice proučijo možnost sprejetja ukrepov, da se kot kaznivo dejanje obravnava uporaba storitev, ki so predmet izkoriščanja iz člena 2, če je znano, da je oseba žrtev kaznivega dejanja iz člena 2.

Člen 19

Nacionalni poročevalci ali enakovredni mehanizmi

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za vzpostavitev sistema nacionalnih poročevalcev ali enakovrednih mehanizmov. Naloge takih mehanizmov so izvajanje ocen o trendih trgovine z ljudmi, proučevanje rezultatov ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi, vključno z zbiranjem statističnih podatkov v tesnem sodelovanju z zadevnimi organizacijami civilne družbe, ki so dejavne na tem področju, ter poročanje.

Člen 20

Usklajevanje strategije Unije proti trgovini z ljudmi

Države članice olajšujejo naloge koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi (*Anti-Trafficking Coordinator (ATC)*), da bi tako prispevale k usklajeni in okrepljeni strategiji Unije proti trgovini z ljudmi. Države članice koordinatorju za boj proti trgovini z ljudmi posredujejo zlasti informacije iz člena 19, na podlagi katerih koordinator prispeva k poročilu, ki ga Komisija vsaki dve leti pripravi o napredku, doseženemu v boju proti trgovini z ljudmi.

Člen 21

Nadomestitev Okvirnega sklepa 2002/629/PNZ

Okvirni sklep 2002/629/PNZ o boju proti trgovanju z ljudmi se nadomesti za države članice, ki sodelujejo pri sprejetju te direktive, brez poseganja na izpolnjevanje obveznosti držav članic glede skrajnih rokov za prenos okvirnega sklepa v nacionalno zakonodajo.

Za države članice, ki sodelujejo pri sprejetju te direktive, se sklicevanja na Okvirni sklep 2002/629/PNZ štejejo kot sklicevanja na to direktivo.

Člen 22

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo do 6. aprila 2013.
2. Države članice Komisiji predložijo besedilo določb predpisov, ki v njihovo nacionalno zakonodajo prenašajo obveznosti iz te direktive.
3. Ko države članice sprejmejo te ukrepe, se v njih sklicujejo na to direktivo ali pa tak sklic navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 23

Poročanje

1. Komisija do 6. aprila 2015 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, v katerem oceni, v kolikšni meri so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnitev določb te direktive, vključno z opisom ukrepov, sprejetih v skladu s členom 18(4), po potrebi skupaj z zakonodajnimi predlogi.

2. Komisija do 6. aprila 2016 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, v katerem oceni učinek veljavne nacionalne zakonodaje, ki inkriminira uporabnike storitev, ki so predmet izkoriščanja trgovine z ljudmi, na preprečevanje trgovine z ljudmi, po potrebi skupaj z ustreznimi predlogi.

Člen 24

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 25

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbama.

V Strasbourgu, 5. aprila 2011

Za Evropski parlament
Predsednik
J. BUZEK

Za Svet
Predsednica
GYŐRI E.